

5. Słownik

Niniejszy słownik został stworzony na potrzeby Kodeksu DPOOR. Odnosne normy i przepisy prawa podlegają zmianom, które mogą powodować konieczność aktualizacji słownika.

A

ADR = Umowa europejska dotycząca przewozu towarów niebezpiecznych po drogach publicznych (*Carriage of Dangerous Goods by Road - ADR*) zawarta w Genewie w dn. 30 września 1957 r, pod auspicjami Komisji Gospodarczej Narodów Zjednoczonych; weszła w życie w dn. 29 stycznia 1968r.

C

Całkowita objętość pozostałości cieczy = Objętość cieczy użytkowej pozostającej w zbiorniku i instalacji cieczowej opryskiwacza, która z przyczyn technicznych nie może być wypryskana z zachowaniem zamierzonej dawki cieczy i/lub przy zamierzonym ciśnieniu, równa sumie objętości pozostałości cieczy w zbiorniku (rozcieńczalnej pozostałości cieczy) i pozostałości technicznej (objętości nierozcieńczalnej) (wg. normy ISO 13440:1996(E)); objętość cieczy użytkowej pozostającej w opryskiwaczu w momencie gdy z powodu niskiego poziomu cieczy pompa zaczyna zasysać powietrze); także: „Pozostałość cieczy”, „Całkowita pozostałość cieczy” (Rys. 42).

Całkowita pozostałość cieczy = zobacz: „Całkowita objętość pozostałości cieczy” (Rys. 42)

CE – oznakowanie = (*Conformité Européenne, European Conformity*) Oznakowanie CE odnosi się do bezpieczeństwa określonej grupy produktów, będących przedmiotem ok. 20 dyrektyw europejskich (tzw. dyrektyw „nowego podejścia”). Wskazuje ono, że oznaczony produkt spełnia zasadnicze, obowiązkowe wymagania europejskie dotyczące zdrowia i bezpieczeństwa, a producent/dostawca przyjął odpowiedzialność, dostarczając z wyrobem „Deklarację zgodności WE”. Oznakowanie CE nie odnosi się do jakości produktu. W celu nadania produktowi oznakowania CE i wystawienia deklaracji WE wymaga się poddania go procedurze oceny zgodności (auto-certyfikacji lub oceny zgodności / certyfikacji przeprowadzonej przez niezależne organizacje nazywane „ciałami kompetentnymi”). Wymagania na oznakowanie CE nie zawierają szczegółowej specyfikacji technicznej, z którą oznaczony produkt musiałby być zgodny. Specyfikacje takie zawarte są w normach CEN, CENELEC i ETSI zharmonizowanych z daną dyrektywą. Jeśli w odniesieniu do produktu normy takie nie istnieją producent lub importer produktu może stosować normę krajową, a w przypadku jej braku także własną interpretację minimalnych wymagań. Stosowanie standardów jest dobrowolne. Produkty nie oznakowane CE nie mogą być wprowadzane do obrotu w handlu i usługach na rynkach krajów europejskich, w tym także w Norwegii, Islandii i Lichtensteinie, zaliczanych do Europejskiego Obszaru Ekonomicznego - EEA. W krajach tych nie można zabronić

wprowadzania do obrotu produktów oznakowanych CE. Oznakowanie CE spełnia zatem rolę europejskiego paszportu handlowego; zobacz także: „Norma” i „Dyrektywa UE”.

CEN = *Comité Européen de Normalisation, European Committee for Standardization* – Europejski Komitet Normalizacyjny; zobacz także: “Norma”

D

Dyrektywa UE = Zestaw praw, przepisów i postanowień administracyjnych Unii Europejskiej. Dotyczy wszystkich Krajów Członkowskich UE i jest wiążący co do celów. Pozostawia jednak Krajom Członkowskim swobodę w kwestii sposobu osiągnięcia celów – tzw. zasada zależności – uwzględniając naturalne i społeczno-ekonomiczne różnice między różnymi regionami UE. Oznacza to, że w stosunku do wielu dyrektyw mogą istnieć lokalne, regionalne lub narodowe sposoby ich wdrażania, a Kraje Członkowskie mogą je stosować w stopniu nie naruszającym ram tych dyrektyw.

E

EN = zobacz: CEN

I

ISO = *International Standards Organisation* – Międzynarodowa Organizacja Normalizacyjna; zobacz także: “Norma”

J

Jakość rozpylania = właściwość rozpylaczy polegająca na możliwości wytwarzania kropeł o określonym spektrum wielkości. Spektrum to zależy od typu i rozmiaru rozpylacza oraz ciśnienia cieczy. Wielkość kropeł ma wpływ na skuteczność zabiegów oraz znoszenie cieczy. Klasyfikacja rozpylaczy wynika z porównania wielkości produkowanych przez nie kropeł z wielkością kropeł produkowanych przez wzorcowy rozpylacz referencyjny.

Jakość rozpylania	Symbol	Kolor standardowego rozpylacza płaskostrumieniowego wg. ISO
Bardzo Drobne	VF	Pomarańczowe - 01
Drobne	F	Żółte - 02
Średnie	M	Niebieskie - 03
Grube	C	Czerwone - 04
Bardzo grube	VC	Szare - 06
Ekstremalnie grube	XC	Białe - 08

K

Kalibracja = W sensie normalizacji: "Proces określania parametrów działania narzędzia, urządzenia lub systemu przez porównanie z normami pomiarowymi. Kalibracja gwarantuje, że efekty działania urządzenia lub systemu spełniają lub odbiegają od pewnych zdefiniowanych kryteriów przy określonym stopniu ufności. Z kalibracją związane są dwa podstawowe pojęcia dotyczące pomiarów: dokładność i precyzja. Precyzja odnosi się do najmniejszej dostrzegalnej zmiany mierzonego parametru, a dokładność do rzeczywistej wielkości błędu występującego podczas kalibracji". „Kalibracja” w sensie przygotowania do zabiegu ochrony roślin jest często używana jako synonim "regulacji": dopasowanie; dostosowanie do okoliczności; akt wyregulowania czegoś aby pasowało do normy; proces adaptacji do czegoś (np. warunków środowiskowych). W niektórych przypadkach w grę może wchodzić zarówno kalibracja jak i regulacja.

L

LIFE = *The Financial Instrument for the Environment* – Instrument Finansowy na rzecz Środowiska. Uruchomiony w 1992 roku program Komisji Europejskiej, będący wiodącą inicjatywą w ramach unijnej polityki środowiskowej. W ramach programu współfinansowane są projekty środowiskowe w krajach UE i krajach kandydujących oraz w krajach basenu Morza Śródziemnego i Morza Bałtyckiego. Informacje o finansowanych projektach i warunkach przystąpienia programu podane są na stronie: <http://ec.europa.eu/environment/life/life/index.htm>

N

Nadwyżka cieczy = Objętość cieczy użytkowej pozostałej w zbiorniku po opryskiwaniu zamierzonej powierzchni upraw i wciąż możliwej do wypryskania. Nadwyżka cieczy ma znaną koncentrację (Rys. 42).

Nierozcieńczalna pozostałość cieczy = zobacz: "Pozostałość techniczna" ; także: "Objętość nierozcieńczalna" (Rys. 42).

Norma = Opracowana w toku międzynarodowych uzgodnień i opublikowana specyfikacja techniczna lub inne precyzyjne kryteria ustalające wspólny język i stosowane jako definicja, zasada postępowania lub wzorzec. Normy w większości przypadków nie mają mocy wiążącej. Stosowanie się do norm europejskich (EN) daje przesłankę zgodności z wymaganiami obowiązujących przepisów prawa.

O

Obszar wrażliwy = W kontekście zagrożenia czystości wody jest to obszar narażony na skażenie wody przez środki ochrony roślin:

Bardzo wrażliwy: nieosłonięte studnie kopane i wiercone; tereny wokół studni będących ujęciem wody pitnej; płytkie wody podziemne pod łatwo przepuszczalną glebą; źródła używane jako ujęcia wody pitnej; wody powierzchniowe, z których czerpana jest woda przeznaczona do spożycia; tereny zagrożone powodziami (częstotliwość ≤ 5 lat); skłony z bezpośrednim spływem w kierunku powyższych obszarów.

Średnio wrażliwy: naturalnie osłonięte studnie kopane i wiercone; tereny wokół studni nie będących ujęciem wody pitnej; płytkie wody podziemne pod średnio przepuszczalną glebą; otwarte zbiorniki wodne (wyłączając sztuczne baseny z wodą o przeznaczeniu gospodarskim – do nawadniania i fertygacji lub ochrony przed przymrozkami); tereny zagrożone powodziami (częstotliwość ≤ 10 lat); skłony z bezpośrednim spływem w kierunku powyższych obszarów.

Mało wrażliwy: osłonięte studnie kopane i wiercone; tereny wokół osłoniętych studni nie będących ujęciem wody pitnej; płytkie wody podziemne pod nieprzepuszczalną glebą (glebą ciężką); otwarte zbiorniki wody zwykle wysychające w okresie stosowania środków ochrony roślin (wyłączając sztuczne baseny z wodą o przeznaczeniu gospodarskim – do nawadniania i fertygacji lub ochrony przed przymrozkami); skłony bez bezpośredniego spływu w kierunku obszarów bardzo i średnio wrażliwych; tereny odgradzone od obszarów bardzo wrażliwych przez zabudowania, lasy, ściany, wały, itp.

P

Piktogramy klasyfikacji ryzyka = Międzynarodowe znaki ostrzegawcze informujące o rodzaju ryzyka związanego ze stosowaniem substancji chemicznych, w tym środków ochrony roślin (Rys. 43)

Płukanie wielokrotne = Efektywne płukanie zbiornika opryskiwacza/instalacji cieczonej lub opakowań po środkach ochrony roślin poprzez podzielenie określonej objętości wody przeznaczonej do płukania na kilka porcji i kilkakrotne powtarzanie pełnego procesu płukania z wykorzystaniem jednej porcji wody w każdym z nich.

Pozostałość = Pozostałe po zabiegu produkty związane ze stosowaniem środków ochrony roślin: opakowania, środki niepełnowartościowe, pozostałość techniczna i rozcieńczalna w opryskiwaczu oraz zawierająca środki ochrony roślin woda użyta do płukania instalacji lub mycia opryskiwacza.

Pozostałość cieczy = zobacz: „Całkowita objętość pozostałości cieczy” (Rys. 42).

Pozostałość cieczy w zbiorniku (Rozcieńczalna pozostałość cieczy) = Część całkowitej objętości pozostałości cieczy użytkowej, która pozostaje w zbiorniku, lub która może spłynąć do zbiornika podczas normalnej pracy opryskiwacza (wg. normy ISO 13440:1996(E)) (Rys. 42).

Pozostałość techniczna (Objętość nierozcieńczalna) = Część całkowitej objętości pozostałej w opryskiwaczu cieczy użytkowej, której nie można odprowadzić do zbiornika w trakcie normalnej pracy opryskiwacza (wg. normy ISO 13440:1996(E)). Część pozostałej cieczy użytkowej, która nie może cyrkulować w układzie cieczowym opryskiwacza podczas jego pracy (zwykle ciecz pozostała w przewodach cieczowych belki polowej i przewodach zasilających jeśli opryskiwacz nie posiada systemu recyrkulacji); nazywana także „Nierozcieńczalną pozostałością cieczy”; zobacz także: „Całkowita objętość pozostałości cieczy”) (Rys. 42).

R

Rozcieńczalna pozostałość cieczy = (także: „Rozcieńczalna objętość cieczy”) zobacz: “Pozostałość cieczy w zbiorniku” (Rys. 42).

S

Skażenia miejscowe = Skażenia powstające wskutek wycieków lub rozproszczenia skoncentrowanych lub rozcieńczonych środków ochrony roślin podczas ich transportu i magazynowania, napełniania i mycia opryskiwaczy, opryskiwania i zagospodarowania odpadów, szczególnie w miejscach nie objętych zaleceniami etykiety-instrukcji stosowania środków. Ponadto skażenia te powstają w wyniku niekontrolowanego przedawkowania środków ochrony roślin podczas zabiegów. Przypadki skażeń miejscowych w dużej skali należą do rzadkości, i dotyczą zakładów produkcyjnych i centrów dystrybucji środków ochrony roślin. W skali powszechnej dotyczą przypadkowych, niekontrolowanych wycieków lub rozproszeń podczas różnych etapów prac ze środkami ochrony roślin w gospodarstwie.

Przykładem skażeń miejscowych jest wyciek lub rozsypanie koncentratu środków ochrony roślin podczas jego odmierzania i sporządzania cieczy użytkowej, wyciek cieczy użytkowej z przepelnionego zbiornika, z rozpylaczy lub w wyniku awarii opryskiwacza, opryskiwanie śródpolnych studzienek i rowów melioracyjnych, ignorowanie stref ochronnych, opryskiwanie podczas bezruchu opryskiwacza lub na uwrociach, wylewanie na ziemię pozostałości cieczy lub popłuczyn po myciu opryskiwacza.

Skażenia rozproszone = Skażenia powstające w wyniku niezamierzonego przemieszczania się środków ochrony roślin w glebie, wodzie lub powietrzu podczas lub po ich zastosowaniu na obszarze przewidzianym do ich użycia zgodnie z zaleceniami etykiety-instrukcji stosowania.

Przykładem skażeń rozproszonych jest znoszenie cieczy użytkowej, ociekanie cieczy z opryskiwanych roślin, erozja gleby, spływ powierzchniowy środków z traktowanych pól powstające w wyniku wyjątkowych warunków pogodowych.

Ś

ś.o.o. = Środki ochrony osobistej

ś.o.r. = Środki ochrony roślin stosowane w rolnictwie, wyłączając biocydy

T

TOPPS = *Train the Operators to Prevent Pollution from Point Sources*
– **Szkolenie operatorów opryskiwaczy w celu ograniczenia zanieczyszczenia wody ze źródeł miejscowych** = Trzyletni projekt w ramach programu LIFE-Environment (zobacz: "LIFE") rozpoczęty w roku 2005 z inicjatywy Europejskiego Stowarzyszenia Ochrony Roślin (ECPA) i współfinansowany przez Komisję Europejską, którego celem jest podjęcie działań na rzecz ograniczenie ryzyka powstawania skażeń miejscowych i tym samym zmniejszenie zanieczyszczenia wód środkami ochrony roślin (www.topps-life.org).

U

UE = Unia Europejska

Z

Zalecenie = W odniesieniu do Kodeksu DPOOR jest to opis krytycznego punktu kontroli, związanego z ryzykiem powstania skażeń miejscowych.

Zbiornik cieczy = zobacz: "Zbiorniki opryskiwacza" (Rys. 42).

Zbiornik na czystą wodę = zobacz: "Zbiorniki opryskiwacza" (także: „Zbiornik na wodę do płukania instalacji cieczowej”) (Rys. 42).

Zbiornik na wodę do mycia rąk = zobacz: "Zbiorniki opryskiwacza" (Rys. 42).

Zbiornik na wodę do płukania instalacji cieczowej = zobacz: „Zbiorniki opryskiwacza" (także: „Zbiornik na czystą wodę”) (Rys. 42).

Zbiorniki opryskiwacza: (Rys. 42)

Zbiornik cieczy = Zbiornik zawierający rozcieńczony środek ochrony roślin

Zbiornik na wodę do płukania instalacji cieczowej = Zbiornik na czystą wodę = Zbiornik zawierający czystą wodę, zwykle połączony z instalacją cieczową opryskiwacza, umożliwiającą płukanie wewnętrznej powierzchni zbiornika, rozcieńczanie całkowitej lub rozcieńczalnej pozostałości cieczy oraz zasilanie urządzeń do zewnętrznego mycia opryskiwacza.

Zbiornik na wodę do mycia rąk = Osobny zbiornik na czystą wodę do celów sanitarno-higienicznych, najlepiej usytuowany z dala od rozpylaczy i nad rozwadniaczem preparatów.

Inne

0,1 µg / l = Dopuszczalna w UE koncentracja pojedynczej substancji aktywnej środka ochrony roślin w wodzie pitnej

Rys. 42 Zbiorniki opryskiwacza i pozostałości cieczy

Rys. 43 Piktoqramy klasyfikacji ryzyka